Vereniging Circulair Friesland

Circulaire Economie als Motor voor Lokale Gemeentelijke Opgaven

Circulair Friesland

Betreft: uw verkiezingsprogramma voor de gemeenteraads-verkiezingen van maart 2026

Aan de gemeenteraadsfracties van de Friese gemeenten,

Dank voor uw inzet voor een fijne, leefbare en toekomstbestendige gemeente. Wij roepen u op om de circulaire economie een duidelijke plek te geven in uw verkiezingsprogramma. Circulair beleid is praktisch, betaalbaar en lokaal. Het raakt direct aan thema's die úw bedrijven en inwoners belangrijk vinden zoals betaalbaar wonen, een sterke en toekomstbestendige economie, gezond leven en een schonere leefomgeving.

Deze brief bevat:

- Een overzicht wat het betekent om in een circulaire economie te wonen en werken.
- 7 concrete thema's waarbinnen uw gemeente een grote impact kan maken.
- 7 bijbehorende regionale voorbeelden.
- 7 bijbehorende punten voor uw verkiezingsprogramma, die u zo over kunt nemen.

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met een aantal landelijke organisaties die zich dagelijks bezighouden met de realisatie van circulaire economie in de praktijk, zoals Nederlandse Vereniging Circulaire Economie en MVO Nederland.

Vereniging Circulair Friesland

We zijn een vereniging met 185 leden, bestaande uit (MKB) bedrijven, alle Friese overheden (uw gemeente dus ook!) en alle Friese kennis- en onderwijsinstellingen. De leden van de Vereniging Circulair Friesland zetten zich gezamenlijk in om de Friese economie klaar te maken voor de toekomst en te laten werken voor brede welvaart. Dat doen we door goed om te gaan met grondstoffen, te ondernemen op een manier die past bij de natuur en gebruik te maken van het talent dat onze regio te bieden heeft. Inmiddels is Fryslân één van de meest circulaire regio's van Europa.

Lees meer over Fryslân als circulaire koploper

Lees hier ons magazine: Made Circular in Fryslân

7 pijlers van een circulaire economie

Het bereiken van een circulaire economie gaat verder dan het opnieuw gebruiken van grondstoffen. We gebruiken in Fryslân daarom een gezamenlijke taal: de 7 pijlers van een circulaire economie. Want wat betekent het om in een circulaire regio te wonen?

- **Materialen.** In onze economie gebruiken we materialen continu op een hoogwaardige manier opnieuw in producten.
- **Energie.** Om producten te maken en verwerken, gebruiken we enkel hernieuwbare energie.
- **Water.** We beperken het gebruik van drinkwater zoveel mogelijk en we zorgen dat de waterhuishouding in Fryslân toekomstbestendig is en bijdraagt aan de natuur en landbouw.
- **Biodiversiteit.** De bedrijvigheid in Fryslân draagt bij aan de biodiversiteit en natuur van onze regio.
- **Maatschappij en cultuur.** De economie zorgt voor verbinding en we betrekken als Mienskip alle inwoners van Fryslân op basis van sociale inclusiviteit en culturele diversiteit
- **Gezondheid en Welzijn.** We zorgen dat ons werk, de materialen die we gebruiken en de manier van verwerken bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van inwoners en medewerkers.
- **Waarde.** We kiezen in Fryslân voor bedrijvigheid die geld oplevert én bredere maatschappelijke voordelen heeft.

Een circulaire economie in uw gemeente

Gemeenten hebben een sleutelrol in het vormgeven van een circulaire economie. Hieronder staan zeven concrete voorbeelden hoe een circulaire economie werkt als motor voor gemeentelijke opgaven.

1. Een toekomstbestendige Friese economie door circulaire inkoop

Fryslân is een MKB-regio. Dat ziet u ook in uw gemeente. De 20.000 MKB-bedrijven in Fryslân vormen een groot deel van de regionale economie en werkgelegenheid. Innovatieve MKB-bedrijven in sectoren als bouw, infra, kunststoffen, maritiem, water, landbouw en recreatie en toerisme ontwikkelen oplossingen voor actuele uitdagingen en voor de toekomst. Hiermee weten ze een sterke kennisvoorsprong en concurrentiepositie op te bouwen. Dat is belangrijk voor een toekomstbestendige economie.

De Friese gemeenten samen hebben een budget van meer dan €1,5 miljard voor de inkoop van fysieke goederen. Daarmee heeft uw gemeente een sleutelrol in het stimuleren van circulaire en toekomstbestendige producten. Door circulaire producten en projecten aan te besteden stelt uw gemeente de MKB-bedrijven in staat hierin te investeren en hun personeel op te leiden. Die ontwikkeling draagt bij aan de concurrentiepositie van de Friese MKB-bedrijven.

De praktijk in Fryslân

Veel Friese gemeenten zetten al stevig in op circulair aanbesteden en inkopen. Dit gebeurt nu al in infraprojecten, en bij het verbouwen van gemeentehuizen, onderwijsgebouwen en sport-accommodaties. Maar ook worden er facilitaire zaken opgepakt zoals warme dranken en bedrijfskleding.

Tekst verkiezingsprogramma

"Om de concurrentiepositie van MKB-bedrijven en ondernemers in onze gemeente te stimuleren, zet onze gemeente in op circulair aanbesteden en inkopen. Op die manier ondersteunen we toekomstbestendige producten, innovatie en een toekomstbestendige economie."

2. Lagere kosten door minder afval

Langere levensduur van producten, slimmer gebruik van grondstoffen en minder (wegwerp)consumptie leidt tot minder restafval. Zo behouden we waardevol materiaal en verlagen we de afvalverwerkingskosten, vaak één van de grootste gemeentelijke kostenposten. Bewoners en ondernemers hebben hierdoor lagere kosten en we hoeven minder nieuwe materialen te winnen of maken. Een concrete maatregel is diftar (gedifferentieerde afvalstoffenheffing), waardoor in meerdere gemeenten aantoonbaar minder afval wordt veroorzaakt.

De praktijk in Fryslân

Een aantal gemeenten in Fryslân past diftar toe. In gemeenten zonder diftar hebben inwoners landelijk jaarlijks gemiddeld 187 kg restafval per persoon. In gemeenten met diftar is dat 91 kg: een verschil van 96 kg.

Lees meer over diftar

Tekst verkiezingsprogramma

"Om kosten te besparen voor inwoners én de gemeente, en om het milieu minder te belasten, zetten we via het gemeentelijk afvalbeleid in op afvalpreventie, betere afvalscheiding en afvalreductie, bijvoorbeeld via diftar. Het afval dat we ophalen gebruiken we op een zo hoogwaardig mogelijke manier. Hierdoor ontstaat nieuwe bedrijvigheid en worden kosten van gemeentelijke afvalverwerking verder verminderd."

3. Iedereen aan het werk in een toegankelijke lokale economie

Er ontstaan meer toegankelijke banen door circulaire initiatieven zoals reparatie, hergebruik, hoogwaardige recycling, lokale productie en delen. Denk aan sociale bedrijven, initiatieven die spullen repareren of materialen herwinnen uit afgedankte spullen. Dit versterkt de gemeentelijke kerntaak op het gebied van economische ontwikkeling, werkgelegenheid en inclusie, met name voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bovendien vergroten we zo het Mienskip-gevoel.

De praktijk in Fryslân

Friese talentbedrijven zoals Caparis bieden mensen met een hulpvraag een passende plaats om te werken. Door zuinig om te gaan met talent heeft Caparis een van de weinige fabrieken ontwikkeld waar zonnepanelen gerecycled worden. Zo worden belangrijke materialen teruggewonnen die opnieuw gebruikt kunnen worden.

Lees meer over dit project

Tekst verkiezingsprogramma

"We stimuleren lokale deel -en reparatie initiatieven, en toegankelijke werkplekken waar grondstoffen kunnen worden teruggewonnen uit afgedankte apparaten. Zo houden we spullen langer in gebruik en besparen bewoners geld. Bovendien wordt circulair gedrag aantrekkelijk en benutten we al het talent dat onze gemeente heeft. Ook dat van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt."

4. Woningtekort circulair aanpakken

Door gebruik van bestaande huizen via woningdelen, doorstroming of herbestemming verminderen we de vraag naar dure nieuwbouw. Wanneer wel nieuw gebouwd moet worden op basis van het Friese Woonakkoord, zorgt biobased en losmaakbare bouw voor minder milieubelasting, een hogere restwaarde, een gezonder binnenklimaat én CO_2 opslag. Industriële bouw (prefab) zorgt voor versnelling, er is minder vervuiling op de bouwplaats, er zijn minder handen nodig en biobased materialen zijn hiervoor bij uitstek geschikt. Bovendien hebben we in Fryslân innovatieve bouwbedrijven die een sterke concurrentiepositie opbouwen, met circulair en prefab bouwmethoden.

De praktijk in Fryslân

In Fryslân slaan 110+ agrariërs, 5 woningcorporaties en 20+ bouw- en renovatiebedrijven de handen ineen om isolatiematerialen te maken van vezelhennep. Door samen te werken krijgen boeren een aanvullend en/of alternatief verdienmodel, slaan we 1700+ ton CO_2 op en bouwt Fryslân verder aan een unieke economische vooroploperspositie.

Lees meer over dit project

Tekst verkiezingsprogramma

"Door gebruik van bestaande gebouwen via woningdelen, doorstroming of herbestemming vergroten we het woningaanbod. Wanneer nieuwe huizen gebouwd moeten worden doen we dat biobased en losmaakbaar, om zo te zorgen voor een hoge restwaarde, gezond binnenklimaat én CO_2 opslag. Zo profiteren bouwers en boeren via lokale ketens van bijvoorbeeld de biobased bouwmaterialen hennep en vlas."

5. Bedrijven(terreinen) van de toekomst: gezonde gemeente, gezonde inwoners

In Fryslân wordt met het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen gewerkt aan toekomstbestendige bedrijven en bedrijventerreinen. Het doel is een sterk MKB met uitbreiding van hoogwaardige werkgelegenheid. Voor een economisch sterke gemeente is het noodzakelijk om sectoren aan te trekken zoals watertechnologie, biobased (hoogwaardige) materialen, groene chemie en circulaire plastics. Ruimtelijke condities zijn belangrijk voor het vestigen en uitbreiden van deze circulaire bedrijven, mede om invulling te geven aan de Provinciale Omgevingsvisie. Ook zorgen we zo voor minder afval, gebruik van meer biobased grondstoffen, schonere lucht, schoon water, minder bodemvervuiling en lagere uitstoot van schadelijke stoffen. Op die manier is de gemeente klaar voor de toekomst en verbetert de leefomgeving en (mentale) gezondheid van inwoners.

De praktijk in Fryslân

Op bedrijventerrein Ecopark de Wierde van Omrin in Heerenveen wordt in deze jaren flink geïnvesteerd in uitbreiden door nieuwbouw en in het vergroenen van het bedrijventerrein. Zo wordt een groot gebied ingericht als natuur.

Bij de bouw van het nieuwe pand worden de 7 pijlers van de circulaire economie volledig omarmd. Het gebouw wordt demontabel en modulair, is slim ontworpen om optimaal gebruik te maken van zonuren en hemelwater wordt optimaal gebruikt.

Lees meer over Ecopark de Wierde

Tekst verkiezingsprogramma

"Grondstofprijzen stijgen en ondernemen wordt ingewikkelder. Onze gemeente helpt ondernemers te innoveren door ondersteuning bij subsidies, toegang tot netwerken en ruimte voor circulaire pioniers. We zorgen voor ruimtelijke condities voor vestiging en uitbreiding van circulaire bedrijven. Ook stimuleren we samenwerkingen, waarbij de reststroom van het ene bedrijf de grondstof wordt voor het andere bedrijf en waarbij bedrijven slim omgaan met energie en het elektriciteitsnet. Ook zijn bedrijven-terreinen zo groen en biodivers mogelijk. Dat zorgt voor een fijne werksfeer, sterke natuur, gezonde bodem en leefbare temperaturen in de zomer."

6. Gebruiken wat er al is

Infrastructuur zoals (water)wegen, straten, groenvoorzieningen, straatmeubilair, bruggen en speeltuinen zijn duur in aanschaf en onderhoud. Door (opnieuw) gebruik te maken van wat er al is, bespaart de gemeente geld en nieuwe materialen. Wanneer uw gemeente bij aanschaf en aanbesteding van nieuwe spullen of projecten kiest voor circulaire oplossingen, zorgt u dat deze meer geld waard zijn aan het einde van de levensduur. Door af te schrijven naar feitelijke restwaarde, opnieuw in te zetten wat nog goed is en pas te vervangen wanneer dat echt nodig is, houdt de gemeente meer financiële ruimte om te investeren in essentiële voorzieningen voor inwoners.

De praktijk in Fryslân

In Weidum is een brug aangelegd die bestaat uit 70% hergebruikte brugonderdelen. Nieuwe materialen, zoals het kunststof dek, zijn zo ontworpen dat ze opnieuw gebruikt kunnen worden wanneer deze brug ook aan vervanging toe is.

Tekst verkiezingsprogramma

"Onze gemeente besteedt miljoenen aan inkoop, aanbestedingen en beheer. Van straatstenen tot bruggen en van kanalen tot speeltoestellen. We zorgen dat we dit geld efficiënt inzetten op een manier die bijdraagt aan circulaire doelen: door het heroverwegen van vervanging, verlengen van de levensduur of hergebruik van materialen. Daarnaast verlagen we de negatieve effecten op het milieu door te kiezen voor duurzaam asfalt, biobased bouwmaterialen, en groene, biodiverse wijken. Door (ook in planontwikkeling) in te zetten op circulariteit behouden materialen hun waarde, en daarom schrijft de gemeente af naar de reële restwaarde. Met het geld dat we hierdoor overhouden, kunnen we meer investeren in essentiële voorzieningen voor inwoners."

7. Drinkwater, óók in de toekomst

We merken het misschien nog niet direct, maar drinkwater wordt steeds schaarser. In sommige gemeenten in Nederland worden nu al bouwvergunningen geweigerd omdat een drinkwateraansluiting niet gegarandeerd kan worden. Om dit te voorkomen kunnen waterbesparende maatregelen worden toegepast in huizen. Zo voorkomen we dat drinkwater het volgende slot op de huizenbouw wordt.

De praktijk in Fryslân

Fryslân is het wereldwijde centrum van de watertechnologie. Door Friese innovaties kan veel drinkwater worden bespaard, en kunnen we wateroverlast voorkomen. Door hierop in te zetten stimuleren we ook direct deze sector, die een grote economische rol speelt voor onze regio.
Zo werden in de wijk Blitsaerd Oost (Leeuwarden) grijswater recycling systemen geplaatst in 14 van de 41 woningen. In de overige 27 woningen werd het leidingwerk aangelegd zodat toekomstige bewoners deze systemen ook kunnen plaatsen.

Lees meer over Blitsaerd Oost

Tekst verkiezingsprogramma

"Om te voorkomen dat de woningbouw in de toekomst op slot komt door drinkwatertekort, zetten we nu in op waterbesparing in woningen. Om wateroverlast te voorkomen zorgen we dat water goed in de bodem kan trekken. Daarom stellen we subsidies beschikbaar aan bewoners voor het hergebruiken van huishoudelijk water (grijs water). Ook stimuleren we dat nieuwbouwprojecten voorbereid zijn op grijswater recycling. Zo verminderen we het drinkwatergebruik en stimuleren we bovendien onze Friese watertechnologiesector, die leidend is op wereldniveau."

Deze voorstellen leveren een belangrijke bijdrage aan een mooie toekomst voor uw gemeente en we helpen u graag met het realiseren van uw circulaire ambities!

Voor vragen kunt u contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

Jantie van der Laan
Programmamanager Overheden
06 53 10 81 00
jantie.vanderlaan@circulairfriesland.frl

Jantie van der Laan